

RESOLUCIÓ DE LA SINDICATURA DE GREUGES

QUEIXA RELATIVA AL DRET AL MEDI AMBIENT (NETEJA I GESTIÓ DE RESIDUS)

ANTECEDENTS

Descripció dels fets objecte de la queixa

En data 24 de setembre de 2023 el ciutadà va presentar una queixa en aquesta Sindicatura en què exposava el següent:

- La manca d'actuació municipal davant la problemàtica de manca de neteja i salubritat en general al carrer de l'Hort de la Bomba, entre els carrers de les Carretes i de la Reina Amàlia; al carrer de la Reina Amàlia, entre el carrer de Sant Pau i la plaça de Folch i Torres, i a la mateixa plaça de Josep M. Folch i Torres.
- La manca de presència policial de manera continuada en aquesta zona per controlar els actes incívics que s'hi produeixen.

Actuacions fetes

Admesa a tràmit la queixa, la Sindicatura va iniciar la instrucció de l'expedient. Va estudiar els fets i la legislació aplicable, amb la finalitat de valorar si s'havien aplicat els **principis de bona administració** per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat.

Després d'examinar el contingut de la queixa i la documentació aportada per la persona interessada, es va considerar convenient dirigir-se **al Districte de Ciutat Vella, en col·laboració amb els serveis de neteja i la Guàrdia Urbana**, per tal de conèixer les intervencions realitzades en relació amb la queixa presentada.

El dia 11 d'octubre de 2023, es va sol·licitar a aquest organisme la informació necessària per a l'estudi de la queixa.

Resposta dels òrgans afectats

El dia 29 d'abril de 2024 aquesta Sindicatura va rebre la informació sol·licitada. L'escrit exposa les gestions realitzades en relació amb l'objecte de la queixa.

CONSIDERACIONS

1. Actuacions fetes pel Districte i la Guàrdia Urbana

Respecte a l'assumpte objecte de la queixa, el Districte de Ciutat Vella informa que és coneixedor de la problemàtica d'aquesta zona tant a través de les queixes rebudes com del contacte que es manté amb el veïnat des de la Guàrdia Urbana, el tècnic de barri i l'equip de govern.

Pel que fa a la neteja de la zona, arran de les diverses peticions rebudes i per tal de millorar-la, s'han incorporat dues papereres a la plaça de l'Hort de la Bomba i s'ha proposat la incorporació d'un punt de brossa neta o recollida selectiva. Així mateix, també es durà a terme la retirada de dues jardineres per permetre la ubicació dels contenidors.

Exposen que la Guàrdia Urbana va informar el promotor de la queixa que fan un especial seguiment de les molèsties nocturnes que provoquen els incompliments de la normativa, amb especial èmfasi en el barri del Raval. A aquest efecte, s'intervé en els incompliments dels locals d'oci nocturn de la zona, els comportaments incívics dels seus clients, els venedors ambulants de llaunes, etc.

Com a complement de l'actuació dels agents i per tal de minimitzar l'impacte de les persones amb presència nocturna i que són clients dels locals de la zona, el Servei de Mediació Nocturna va intervenir des de l'estiu fins a finals de l'any 2023 en aquest punt, inclosa la plaça de Josep M. Folch i Torres, per molèsties de soroll en cap de setmana, moment de més afluència als locals d'oci nocturn.

Aquest servei va fer el seguiment de les dinàmiques dels clients dels locals i una tasca de conscienciació amb ells, respecte a les molèsties que produïen al veïnat un cop els locals tancaven i es quedaven en grups al carrer.

En les taules de coordinació entre el districte i els diferents serveis municipals, entre els quals hi ha el de neteja i la Guàrdia Urbana, es fa seguiment de la zona i de les diferents actuacions que es posen en marxa per tal de reforçar-les o modificar-les si es considera adient.

2. La neteja i el manteniment de l'espai públic

L'article 45 de la Constitució espanyola estableix que tothom té dret a disposar d'un medi ambient adequat per al desenvolupament de la persona i que els poders públics han de vetllar per la utilització racional de tots els recursos naturals, a fi de protegir i millorar la qualitat de vida i defensar i restaurar el medi ambient.

L'article 26.1.a de la Llei reguladora de les bases del règim local estableix la prestació obligatòria del servei de neteja viària per part dels municipis, i l'article 19 de l'Ordenança sobre l'ús de les vies i els espais públics de Barcelona estableix la **responsabilitat municipal en el manteniment dels espais públics de la ciutat en condicions de neteja i salubritat**.

Aquesta Sindicatura és conscient de la complexitat de la neteja i el manteniment de les vies i els espais públics de la ciutat. Hi ha barris de la ciutat, com és el cas del Raval, on és més difícil mantenir unes condicions òptimes de salubritat, ja que es donen diverses circumstàncies que afecten la neteja.

En aquest sentit, cal esmentar que a l'informe de resultats referent a la població de Barcelona publicat per l'Oficina Municipal de Dades de l'Ajuntament el passat mes de maig del 2024 es constata que, segons la lectura del padró municipal d'habitants a 1 de gener del 2024, la població de Barcelona era d'1.702.814 persones empadronades a la ciutat, un 2,6% més que un any enrere. https://bcnroc.ajuntament.barcelona.cat/jspui/bitstream/11703/135562/5/La_poblacio_de_Barcelona_2024.pdf

Si bé aquest augment de població s'estén als deu districtes de la ciutat, a l'informe s'indica que on més ha augmentat ha estat al districte de Ciutat Vella, amb un 4,4%, amb una considerable densitat de població.

A més, el districte de Ciutat Vella té una superfície de 4,4 km², i és el segon més petit de la ciutat, darrere del districte de Gràcia.

A tot això cal afegir-hi que en aquest districte conflueixen moltes dinàmiques socials i econòmiques, com és el cas del turisme, un ús intensiu de l'espai públic i una alta heterogeneïtat social, entre altres. Tots aquests factors, que afecten directament la convivència ciutadana, impliquen que aquest districte requereixi una especial atenció i un increment de recursos per part de l'Administració municipal.

No podem oblidar que la gran afluència de turisme en aquest districte també impacta fortament en una alta concentració de serveis i comerços i tot el que se'n deriva. La ingent quantitat de places hoteleres, els apartaments turístics, els comerços i la restauració, és evident que generen una quantitat de residus més alta que en altres zones de la ciutat.

No ens passa per alt la complexitat de donar una solució completa a la problemàtica exposada pel promotor de la queixa, i que la qüestió de fons no és de responsabilitat exclusiva dels serveis municipals.

Tanmateix, sí que considerem que cal adoptar **totes les mesures a l'abast del consistori** encaminades a minimitzar tant com sigui possible les molèsties que la singularitat del districte produeix al seu veïnat i, en concret, reforçar els serveis de neteja municipal i de vigilància en els punts que es considerin especialment crítics.

En aquest sentit, l'article 38 de la Carta de ciutadania. Carta de drets i deures de Barcelona indica que totes les persones tenen l'obligació d'utilitzar correctament els espais públics de la ciutat, respectant, en tot cas, el dret que també tenen els altres ciutadans d'usar-los i de gaudir-ne. L'article 12.2 de la mateixa carta estableix que l'Ajuntament promourà accions cíviqes que constitueixin un exemple de convivència i perseguirà les actuacions de qui pertorbi indègudament la vida quotidiana.

3. El Pla Endreça i el Pacte per Ciutat Vella

El Pla Endreça es defineix com la resposta integral, transversal i coordinada de l'Ajuntament per aconseguir garantir l'excel·lència de l'espai públic de la ciutat.

Aquest pla recull un ampli ventall d'accions i actuacions coordinades dels serveis municipals que, de manera transversal, impacten en la ciutat per recuperar l'excel·lència de l'espai públic de qualitat. La netedat de l'espai públic és un dels indicadors que més influeixen en la sensació d'endreça i qualitat de l'espai públic. És per això que, en el marc del Pla Endreça Barcelona, la neteja s'estableix com un dels àmbits prioritaris d'actuació del manteniment integral de l'espai públic.

Pel que fa a la neteja de carrers i places, s'adequa a la seva intensitat d'ús, que està determinada per factors com la freqüència d'usos o pas de persones, l'activitat comercial, si es tracta de zones d'oci o d'esbarjo, o el trànsit de vehicles, entre altres.

L'Ajuntament de Barcelona és conscient que les característiques físiques i demogràfiques de Ciutat Vella impliquen un ampli ventall de reptes de diferent naturalesa i complexitat. Per aquesta raó, i amb l'objectiu de fer de Ciutat Vella un districte de convivència i d'oportunitats, ha impulsat el Pacte per Ciutat Vella, que es va presentar el passat 4 de juliol de 2024.

Segons fonts municipals, el Pacte per Ciutat Vella impulsarà la transformació del districte des del diàleg mitjançant la participació d'entitats, agents locals i el teixit social i econòmic. Amb la participació ciutadana, el Pacte per Ciutat Vella se centrarà en quatre aspectes per implementar un seguit d'accions enfocades a partir de quatre eixos principals:

- Persones: s'impulsaran accions per garantir unes condicions de vida digna i es treballarà en els àmbits de la salut, l'habitatge o l'educació, entre altres.
- Espai públic: la finalitat és aconseguir uns carrers endreçats i segurs on s'afavoreixi la convivència per recuperar l'atractiu del districte.
- Economia: es pretén garantir la diversitat sectorial del teixit econòmic i impulsar les oportunitats per a tothom.
- Vinclè: recuperar la identitat i l'orgull de Ciutat Vella de tota la ciutadania.

Totes aquestes accions se centraran a beneficiar els residents dels quatre barris del districte, les persones que hi treballen, les famílies i els col·lectius de joves i persones grans.

El pacte comença amb un pressupost per al mandat de 228 milions d'euros, dels quals 225 seran per a inversions. Els altres 3 milions es destinaran a reforçar polítiques socials i de prevenció.

Aquesta Sindicatura celebra que des de l'Ajuntament s'impulsin mesures per fer de Ciutat Vella un districte del qual la ciutadania se'n senti especialment orgullosa.

Tanmateix, som conscients que la implementació d'aquestes mesures no serà immediata. En conseqüència, amb l'objectiu d'aconseguir una qualitat millor de l'espai públic i amb la finalitat d'assegurar que totes les persones puguin fer efectiu el seu dret a la ciutat, reconegut a l'article I de la Carta europea de salvaguarda dels drets humans a la ciutat, les autoritats municipals han de reforçar les mesures destinades a **garantir la neteja de la via pública i els estàndards de convivència**. Per tant, és necessari donar un seguiment constant a les possibles incidències que es donin en les zones assenyalades pel ciutadà promotor de la queixa.

4. El dret a la ciutat, una responsabilitat compartida

No podem obviar que les aglomeracions de persones als carrers de la ciutat són una font de conflicte a l'espai públic, on les persones que l'ocupen puntualment concorren amb les persones que hi resideixen de manera habitual i entren en competència per l'ús i l'ocupació d'aquest espai.

En l'àmbit local, la Carta de ciutadania - Carta de drets i deures de Barcelona reconeix el dret de les persones a trobar-hi les condicions socials, econòmiques, polítiques, culturals, ambientals i d'accessibilitat universal per viure-hi dignament (article 4).

Per la seva banda, la Carta europea de salvaguarda dels drets humans a la ciutat estableix que **les autoritats municipals han de garantir una relació harmoniosa entre l'hàbitat, els serveis públics, els equipaments, els espais verds i les estructures destinades als usos col·lectius** (art. XVIII i XIX).

Aquesta carta, a més, apel·la a la importància del dret a la ciutat com a expressió de la garantia dels drets humans a escala local. Aquest dret també està reconegut a l'article 7.1 de la Declaració universal de drets humans emergents de l'any 2007 i a la Resolució 71/256, de 23 de desembre de 2016, de les Nacions Unides, que recull la Declaració de Quito sobre ciutats i assentaments humans sostenibles per a tothom, coneguda com la Nova Agenda Urbana.

El dret a la ciutat té una naturalesa complexa, perquè inclou una gran amalgama de drets humans reconeguts internacionalment, que en l'àmbit local es concreten en la vida quotidiana de les persones. El fet de constituir un "dret a tenir drets" a la ciutat provoca que la normativa que el materialitza es trobi en lleis diferents.

En conseqüència, el dret a la ciutat implica entendre-la no només des del marc geogràfic i d'ordenació del territori, sinó com a espai col·lectiu on les administracions han de garantir els **drets humans de proximitat**.

Arribats a aquest punt, creiem oportú destacar que **el dret a la ciutat és inviable sense la complicitat de totes les persones que compartim aquest espai**. Cal considerar l'espai públic com un bé comú i un espai polivalent de socialització en el qual s'han d'harmonitzar les activitats econòmiques i de lleure amb l'ús quotidià per part de la ciutadania.

Així, amb la finalitat de preservar el teixit social, comercial i cultural dels barris de Barcelona, es fa necessari disposar de mesures encaminades a mantenir l'equilibri entre les persones amb arrelament als barris on viuen i conviuen i les persones que hi transiten de manera temporal, ja sigui per activitats com la descrita o per visitar-los.

El principi de **bona administració** i l'eficàcia dels serveis públics es recullen a l'article 41 de la Carta de drets fonamentals de la Unió Europea, als articles 9.3 i 103 de la Constitució espanyola, i a l'article 3 de la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, del règim jurídic del sector públic administratiu comú. Aquests drets impliquen disposar d'una Administració que presti el màxim nombre de serveis amb els millors estàndards de qualitat, que alhora respecti els drets i interessos legítims de la ciutadania i que sigui capaç de resoldre els problemes de manera àgil i eficaç.

Així mateix, la Carta europea de salvaguarda dels drets humans a la ciutat, aprovada l'any 2000, esmenta, a l'article XXIII, amb referència a l'eficàcia dels serveis públics com a indicatiu d'una bona Administració, que les autoritats locals han de garantir l'eficàcia dels serveis públics i la seva adaptació a les necessitats de les persones usuàries.

DECISIÓ

D'acord amb el que disposen l'article 143 de la Carta municipal de Barcelona i el reglament que regula la Sindicatura de Greuges de Barcelona, aquesta institució té com a missió valorar si s'ha produït un greuge. Considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, en aquest cas, el **Districte de Ciutat Vella** està adoptant les mesures necessàries encaminades a mantenir aquest espai en condicions de neteja i salubritat.

Això no obstant, aquesta Sindicatura emet la decisió següent:

- **Recomanar al Districte de Ciutat Vella** que es destinin els recursos necessaris per detectar, netejar i mantenir en condicions de salubritat l'espai referit pel promotor de la queixa.
- **Recomanar al Districte de Ciutat Vella** que s'impulsin campanyes de sensibilització i conscienciació ciutadanes per fomentar actituds cíviqües i respectuoses amb l'espai públic.
- **Recomanar al Districte de Ciutat Vella** que en aquells espais del districte on hi hagi més incidències com les descrites, es reforcin les actuacions municipals per garantir unes condicions de vida digna a la ciutadania.

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i s'informarà la persona interessada del seu contingut.